Lausunto
8. jouluk. 2021

Suomen kannabisyhdistys ry:n lausunto kansalaisaloitteesta KAA 5/2020 vp eduskunnan lakivaliokunnalle

Sisällys

1. Mihin ongelmaan lakimuutos vastaa
2. Ihmisoikeusvaikutukset
3. Kannabiksen erottaminen muista laittomista huumeista
4. Kannabiksen omatarvekasvatus
5. Vaikutukset alaikäisiin nuoriin
6. Vaikutukset liikenneturvallisuuteen
7. Huumekeskustelun ristiriitaiset tiedot
8. Kriminaalivalvonnan taloudelliset vaikutukset
9. Vaikutukset rikollisuuteen
10. Kannabiksen lääkkeellinen käyttö
11. Haittojen vähentäminen
12. Yhteenveto

1. Mihin ongelmaan lakimuutos vastaa

Suomen kannabisyhdistys ry. kiittää lakivaliokuntaa mahdollisuudesta esittää lausunto koskien Kansalaisaloitetta kannabiksen käytön rangaistavuuden poistamiseksi (KAA 5/2020 vp).

Suomen kannabisyhdistyksen perustaminen 30 vuotta sitten oli vastaus toimiin, jotka kohdistuvat ihmisiin, jotka syystä tai toisesta käyttävät kannabista. Näistä toimista on huomattavaa haittaa niin kannabista käyttäville kuin koko yhteiskunnalle.

1960-luvulta lähtien kannabista käyttäviin ihmisiin on kohdistettu voimakasta moraalista ja rikosoikeudellista painostusta. Huumepoliittisen keskustelun määritti

Suomen kannabisyhdistys ry
040 5553890
sky@sky.org
http://www.sky.org

poliisi ja eräiden huumevastaisten järjestöjen pitkälti pelotteluun, huhupuheisiin ja urbaaneihin legendoihin perustuva propaganda. Tämä loi kannabikselle ja sen käyttäjiin stigman, jota tehostettiin rikollisoikeudellisin toimin. Se on myös heikentänyt asiallisen päihdevalistuksen uskottavuutta. Kannabiksen käytön kriminaalivalvonta ja siitä aiheutuvat seuraukset ovat asettaneet kannabista käyttävät kansalaiset eriarvoiseen asemaan. Heidän perustuslaillisia oikeuksiaan loukattiin ja loukataan edelleen.

Suomen kannabisyhdistys ry. pyrkii palauttamaan kannabista käyttävien ihmisten ihmis- ja perusoikeudet, poistamaan kannabikseen liittyvää stigmaa ja saattamaan huumepoliittinen keskustelu tunnepohjaisesta tutkittuun tietoon perustuvaksi.

Suomessa kaikki huumeisiin liittyvät tekomuodot on kriminalisoitu. Käyttörikos koskee kaikkia huumeita, mutta kannabiksesta rangaistaan ankarammin silloin, kun henkilö on itse kasvattanut kannabiksensa. Kannabiksen omatarvekasvatus (kotikasvatus) tulkitaan aina huumausainerikokseksi, josta rangaistaan ankarammin kuin käyttörikoksesta. Tämä tarkoittaa, että kannabiksen käyttäjä ottaa pienemmän rikosoikeudellisen riskin hankkimalla tuotteet rikollisilta huumekauppiailta kuin kasvattamalla itse, mitä voi liioittelematta pitää yhteiskunnan huomattavana kädenojennuksena laittomille huumemarkkinoille.

Suomen kannabisyhdistys asetti toiminnalleen alusta lähtien kaksiportaisen tavoitteen. Kannabiksen käytön ja omatarvekasvatuksen rikosoikeudellinen rangaistavuus tulee poistaa. Kannabis tulee dekriminalisoida. Toinen askel on kannabiksen laillistaminen, kannabislain säätäminen kuten alkoholilla ja tupakalla on.

THL:n lakivaliokunnan julkisessa kuulemisessa antamassa lausunnossa on esitetty kaikkien huumeiden käytön rankaisemisen lopettamista, huumeiden käyttörikoksen poistamista ja että erillislakia kannabikselle ei tarvita.

Suomen kannabisyhdistys kannattaa kansalaisaloitteen esittämää lakimuutoksen hyväksymistä. On useita syitä, miksi tarvitaan erilaiset pykälät kannabikselle ja muille huumeille. Ensinnäkin kannabiksen käyttäjät ovat suurin laittomiksi huumeiksi luokiteltujen päihteiden käyttäjäryhmä. Toiseksi kannabis olisi erotettava kaikilla tasoilla muista huumeista, mikä irrottaisi sen yhteyksiä huumerikollisuuteen. Lakimuutos olisi askel tähän suuntaan, vaikka sen kunnollinen toteuttaminen vaatisi kannabiksen tuotannon ja kaupan laillistamista. Lakimuutos sallisi korkeintaan neljän kukkivan kannabiskasvin kasvattamisen omaan käyttöön. Tämä väylä tarjoaisi kannabista käyttäville ihmisille laillisen keinon hankkia kannabista. Se vähentäisi yhteyksiä rikollismaailmaan ja veisi rikollisilta tuloja. Lisäksi kannabis on tutkimusten mukaan suhteellisen haitaton verrattuna muihin laittomiin ja myös laillisiin päihteisiin.

Lakimuutoksen hyväksymisen myönteinen vaikutus olisi sitä käyttävien ihmisten ihmis- ja perusoikeuksien palautus ja kannabikseen liittyvän stigman vähentäminen ja poistaminen. Tämä stigma ulottuu hampun kaikkeen hyötykäyttöön (kuitu, ravinto, lääke ja koriste), jota tarkastellaan ja sovelletaan Suomessa huumeiden täyskiellon lähtökohdista. Kannabiksen dekriminalisointi vaikuttaisi välittömästi suureen joukkoon ihmisiä poistamalla heidän rikollisen statuksensa ja antamalla aikaa kannabiksen erillislain säätämiseen.

Rikosoikeudellisten seuraamusten lisäksi varsinkin nuorten kannabiksenkäyttäjien elämään vaikuttaa kielteisesti huumepolitiikan “pyrkimys ylläpitää kielteistä asennoitumista huumausaineita kohtaan”. Tällä luodaan käytännössä kannabiksen käyttäjien keskuudessa narkomaani-identiteettiä, joka voi toimia itseään toteuttavana ennusteena - ikään kuin porttiteoriaa pidettäisiin niin totena opinkappaleena, että se on saatava toimimaan vaikka väkisin.

Lakimuutoksen tarkoitus on kannabiksen käytön ja kotikasvatuksen dekriminalisointi. Tarkoitus ei ole kannabiksen käytön haittojen vähättely eikä sen käytön lisääminen. Kannabiksen kieltolaki on luonut sen kaupan ympärille laittomuuden ilmapiirin, ja kieltolain jatkaminen ylläpitää ja kasvattaa tätä ilmiötä. Kannabiksen käyttö on lisääntynyt kieltolain aikana ja olosuhteissa.

Rankaiseminen ja valistus eivät ole toimineet, vaan rankaiseminen aiheuttaa ihmisoikeusongelmia, kentällä on ristiriitaista tietoa kannabiksen vaikutuksista ja haitoista ja sen kriminaalivalvonta vie paljon oikeuslaitoksen resursseja. Tavoitteena on tutkimustietoon perustuva päihdepolitiikka ja ihmisoikeuksien turvaaminen.

Poliittisten päätöksentekijöiden tulee tässä asiassa tarkastella kansainvälisen tilanteen kehitystä, jossa huumausaineiksi luokiteltujen aineiden käytön ja omaan käyttöön tarkoitetun hallussapidon dekriminalisointi ja kannabiskaupan laillinen valvonta ja verotus ovat tulleet huumepolitiikan valtavirtaan.

Saksan tuleva hallitus aikoo laillistaa kannabiskaupan, Luxemburg dekriminalisoi kannabiksen ensimmäisenä askeleena kohti kannabiskaupan ottamista yhteiskunnan valvontaan, ja laillistamiskehitys on menossa monessa Euroopan maassa, kuten Sveitsissä, Italiassa, Espanjassa, Ranskassa ja Hollannissa. Yksittäiseksi kannabiskieltolain saarekkeeksi jääminen Euroopassa olisi monella tavalla haitallista Suomelle.

2. Ihmisoikeusvaikutukset

Kansalaisaloitteen perusteluissa arvioidaan sen suhdetta perustuslakiin.

”Lakiehdotus toteutuessaan mahdollistaisi ihmis- ja perusoikeuksien toteutumisen nykyistä tehokkaammin. Perustuslain 22 §:ssä säädetään, että julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Oikeusturvakeinojen puutteellisuus on nostanut esille ongelman siitä, miten esimerkiksi yksilön itsemääräämisoikeus ei kannabiksen kohdalla toteudu voimassa olevan lainsäädännön vuoksi. Kannabiksen henkilökohtaisen käytön oikeudellisessa arvioinnissa on kysymys siitä, aiheuttaako sen henkilökohtaisesta käytöstä tai hallussapidosta seuraavat rangaistukset tosiasiallisesti tuhoisampia vaikutuksia yksilölle kuin kannabiksen käyttäminen sinänsä.”

Ihmisoikeusjulistuksen 12 artiklan mukaan kenenkään yksityiselämään tai kotiin ei saa mielivaltaisesti puuttua. Suomessa kuitenkin tehdään vuosittain tuhansia kotietsintöjä, joiden ainoa tarkoitus on löytää ihmisten kotona kasvavia kannabiskasveja. Kotirauhaan puuttuminen on aina vakava interventio ihmisen elämässä ja sillä voi olla tuhoisia pitkäaikaisia vaikutuksia. Suomen kannabisyhdistykseen on koko sen toiminnan ajan otettu yhteyttä kotietsinnöistä, joiden perustelut ovat hatarat ja jopa mielivaltaiset.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8. artikla takaa jokaiselle oikeuden nauttia yksityis- ja perhe-elämän kunnioitusta. Tätä oikeutta voimassaoleva rikoslain 50 luvun 1 §:n tulkinta ei kuitenkaan pysty suojaamaan. 8 artiklan 2 kohdan mukaan viranomaiset eivät saa puuttua tämän oikeuden käyttämiseen, paitsi silloin kun laki sen sallii ja se on demokraattisessa yhteiskunnassa välttämätöntä kansallisen ja yleisen turvallisuuden tai maan taloudellisen hyvinvoinnin vuoksi, tai epäjärjestyksen ja rikollisuuden estämiseksi, terveyden tai moraalin suojaamiseksi, tai muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi. Arvioitavaksi tulee se, onko hampun perusteella tehdyt kotietsinnät välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa.

Lakivaliokunnan kuulemistilaisuudessa keväällä 2021 asiantuntijoiden lausunnoissa nousi keskeisenä asiana esille, että ihmisoikeusajattelun kehittymisen myötä 1990-luvulta alkaen käyttäjien kriminalisoiminen ei enää läpäisisi perustuslaillista tarkastelua. Pelkästään itseä vahingoittavasta teosta ei Suomen oikeuskäytännön mukaan rangaista, mistä huumeiden käyttörikos on jäänne menneisyydestä. Käyttäjien rankaisemisessa Suomi on ennemminkin poikkeus EU:ssa kuin sääntö.

Kimmo Nuotio ei pitänyt kovinkaan olennaisena sitä, että kannabiksen käytön rangaistavuus loukkaisi sananvapautta, omantunnon vapautta tai yhdistymisvapautta. Kuitenkin koska kaikki kannabikseen liittyvä toiminta on lähtökohtaisesti rikoslailla kiellettyä, tämä on omiaan välillisesti estämään ihmisiä puhumaan kannabiksesta, vaihtamaan siihen liittyviä mielipiteitä tai järjestäytymään esimerkiksi yhdistystoiminnan kautta. Jos esimerkiksi pankinjohtaja ilmoittaisi olevansa säännöllinen kannabiksen käyttäjä, olisi selvää, että hänelle koituisi tuosta

(sananvapauden käyttämisestä) seurauksia. Näin kannabiksen käytön kriminalisointi estää sananvapauden toteutumista.

Maailman terveysjärjestö, WHO, muistutti vuonna 2017 julkaisussaan “Human rights and health” maailman valtioita huumelainsäädännön aiheuttamasta ihmisoikeusongelmasta. [1]
Human Rights and Health. WHO 29.12.2017.
https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/human-rights-and-health

Huumeiden kriminaalivalvonta on ongelmallista yleensä ihmisoikeuksien toteutumisen suhteen. Kriminalisointi ja syrjintä saattaa ihmiset haavoittuvaan asemaan yhteiskunnassa, mistä aiheutuu paljon erilaisia terveyteen liittyviä ongelmia. Kieltolaki rikkoo ihmisen oikeutta terveyteen.

WHO:n mukaan ihmisoikeuksien toteutuminen voidaan taata politiikan kohteena olevien ihmisten osallistumisella heitä koskevan lainsäädännön arviointiin, analysointiin, suunnitteluun, toteutukseen, valvontaan ja tavoitteiden saavuttamisen arvioimiseen. Tämä ei toteudu suomalaisessa huumepolitiikassa.

Joissakin maissa kannabiksen kriminalisointi on kumottu perustuslakituomioistuimen tai korkeimman oikeuden päätöksellä. Ihmisoikeusnäkökulmasta todetaan, että kannabiksen käytön kriminalisointi, samalla kun alkoholin ja tupakan käyttö ovat sallittuja, rikkoo ihmisten itsensä ilmaisun ja toteuttamisen vapautta.

Etelä-Afrikan perustuslakituomioistuin antoi vuonna 2018 päätöksen, jonka mukaan ihmisen oikeus kasvattaa ja käyttää kannabista yksityisesti kotonaan on painavampi kuin valtiovallan kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaaminen.

Meksikon korkeimman oikeuden vuonna 2015 antama päätös sallia neljän ihmisen käyttää kannabista ihmisoikeuksiin vedoten on yksinkertainen: kieltolaki kieltää ihmiseltä oikeuden kehittää vapaasti omaa persoonaansa. Korkein oikeus totesi, että valtion tulee tunnustaa yksilön vapaus harjoittaa sellaista toimintaa, joka ei aiheuta vahinkoa muille. Kannabiskielto on äärimmäinen ja suhteeton toimenpide, jos huumepolitiikan tarkoitus on edistää oikeutta terveyteen. Ihmisarvo ja oikeus yksilöllisen olemuksen vapaaseen kehittämiseen taataan kansainvälisen ihmisoikeussopimuksen 22. artiklassa.

Meksikon korkein oikeus päätti, että kannabiksen valvottu myynti täyttää suhteellisuuden vaatimukset paremmin kuin totaalikielto, jos politiikan tavoitteena on kansanterveyden ylläpito.

Vuonna 2020 YK:n huumausainesopimuksien noudattamista valvova lautakunta, INCB, julkaisi kannanoton ihmisoikeuksien noudattamisen puolesta.

“INCB muistuttaa YK:n jäsenvaltioita siitä, että huumausainesopimuksien tärkein tavoite on turvata ihmiskunnan terveyttä ja hyvinvointia, mihin kuuluu ihmisoikeuksien noudattaminen.” [2]
Statement by Mr. Cornelis de Joncheere, President, International Narcotics Control Board (INCB). 3.3.2020.
https://www.incb.org/documents/Speeches/Speeches2020/INCB_President_statement_item_5_c_at_63rd_CND.pdf

3. Kannabiksen erottaminen muista laittomista huumeista

Kannabis on luokiteltu Suomen lainsäädännössä huumausaineeksi. Huume-termi luotiin suomen kieleen 1970-luvulla erottamaan laittomiksi määritellyt aineet ja kasvit laillisista päihteistä. Tämä erottelu ei kuitenkaan perustu farmakologiseen haitallisuuteen tai haitattomuuteen, vaan on kulttuurisidonnainen rakennelma, mikä tulee hyvin esille THL:n haittavertailussa. [3]
Miten päihteiden haittoja voidaan vertailla? THL:n kääntämä tiivistelmä artikkelista: ”Development of a rational scale to assess the harm of drugs of potential misuse”.
https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/huumeet/huumetutkimus/huumetyota-meilla-ja-maailmalla/huumehaitat

Rangaistuksia mitattaessa voidaan käyttää jaottelua vaarallisiin ja vähemmän vaarallisiin huumeisiin. Tämä ei kuitenkaan poista sitä, että hankkiessaan kannabista henkilö joutuu helposti tekemisiin muiden, vaarallisempien huumeiden kanssa. Huumepolitiikan ja lainsäädännön tulisi olla sellaista, että kannabiksen yhteyttä muihin laittomiin huumeisiin ei synny.

Selvimmin kannabiksen erottaminen muista huumeista on toteutettu maissa, kuten Uruguayssa, Kanadassa ja USA:n osavaltioissa, joissa kannabiskauppa on laillistettu. Samankaltaista lähestymistapaa on noudatettu Hollannissa 1970-luvulta lähtien. Kannabista voi hankkia ns. kannabiskahviloista ilman yhteyttä muihin huumeisiin.

Käytön rangaistavuuden poistaminen ohjaisi hankintaa tahoille, jotka myyvät vain kannabista. Vaikka tämäkin on laitonta, se on pienempi paha kuin asiointi muita, vaarallisempia huumeita myyvien tahojen kanssa. Lakimuutoksessa esitetty kannabiksen erottaminen muista huumeista on askel oikeaan suuntaan.

Lakimuutoksen pykälä kannabiksen omatarvekasvatuksen sallimisesta mahdollistaisi kannabiksen hankinnan ohi laittomien huumemarkkinoiden ilman laillisia kannabismarkkinoita.

4. Kannabiksen omatarvekasvatus

Nykylainsäädännössä hampun viljely huumausaineeksi on aina huumausainerikos, myös silloin, kun viljely tapahtuu omaan tarpeeseen, ei myyntiin eikä levitykseen. Nykyinen huumausaineen käyttörikos lähtee siitä, että henkilö käyttää, pitää hallussaan tai yrittää hankkia omaa käyttöä varten vähäisen määrän huumausainetta. Pykälä ei sano mitään siitä, miten pieni määrä omaan käyttöön on hankittu. Oletus on, että se on hankittu ostamalla laittomilta markkinoilta, koska kannabiksen pienen määrän kasvattaminen omaan käyttöön on aina huumausainerikos. Sitä ei voi tuomita käyttörikoksena. Pienen kannabismäärän hankintatapa siis jakaa sen kahteen osaan: lievemmin käyttörikoksena tuomittavaan, jos se on hankittu rikollisilta markkinoilta ja ankarammin huumausainerikoksena tuomittavaan, jos se on itse kasvatettu.

Tässä on joko selvä ristiriita tai lainlaatija on tietoisesti nähnyt asioinnin rikollisten kanssa lievempänä rikoksena kuin kannabiksen kasvattamisen omaan käyttöön. Edesmenneen sosiaalineuvoksen Tapani Sarvannin mukaan lakiin tuli tässä kohtaa valuvika.

“Euroopassa kannabiksen kotiviljely on korvannut Marokosta tuotavaa hasista ja rikollisorganisaatioiden osuus jakelussa on laskenut. Viljely asettaa näin kyseenalaiseksi huumepolitiikan, joka perustuu tuonnin ja salakuljetuksen ehkäisemiseen.” [4]
Tapani Sarvanti: Kolumni: Kannabiksen kotikasvatusrangaistukset kohtuuttomia. 11.1.2014.
https://a-klinikkasaatio.fi/ajankohtaista/kolumni-kannabiksen-kotikasvatusrangaistukset-kohtuuttomia

Kansalaisaloitteessa ehdotetaan pienen kannabismäärän kasvattamisen laillistamista omaan käyttöön. Vaikka lakimuutosta ei hyväksyttäisikään, omatarvekasvatuksesta ei pitäisi ainakaan rangaista ankarammin kuin asioimisesta laittomilla huumemarkkinoilla.

Lakimuutos poistaisi kannabiksen kokonaan käyttörikoksesta ja määrittäisi samalla laillisesti hallussapidettävän kannabismäärän samaksi (25 g) kuin mitä käytetään oikeusistuimissa tuottoarviona yhdestä itse kasvatetusta kannabiskasvista. Pienin määrä kasvattaa kannabista itselleen on yksi kasvi.

Lakimuutoksessa ehdotetaan omatarvekasvatuksen rajaksi korkeintaan neljää kukkivaa kasvia, joista yksi saa olla kuivattuna käyttöä varten. Tällä halutaan määrittää hallussapidettäväksi määräksi yksi kasvi. Muut korkeintaan kolme kasvia

voivat olla kukkimisen eri vaiheessa. Tällä on haluttu turvata kannabiksen saanti sitä säännöllisesti käyttäville henkilöille virkistys- ja lääkinnälliseen käyttöön.

Lakimuutoksessa toistuu käsite kukkiva kasvi. Tämä on tärkeä siksi, että nykytilassa oikeusistuimissa käytäntö on ongelmallinen. Usein kasvien määrään lasketaan myös kaikki omatarvekasvattajan hallusta löytyneet taimet ja/tai pistokkaat, vaikka kasvattajan tarkoituksena on ottaa varsinaiseen viljelyyn vain yksi tai muutama elinkelpoinen kasvin alku. Myös se, että vain naaraspuoliset kasvit kelpaavat jatkokasvatukseen, on huomioitava. Tämä käytäntö laskea kaikki kasvit mukaan tuomiota laskettaessa, voi ankaroittaa paljon rangaistuksen määrää, mikä on selvä epäkohta.

Lakimuutoksen määrä maksimissaan neljästä kasvista saa tukea mm. Luxemburgin juuri tehdystä päätöksestä sallia aikuisille korkeintaan neljän kannabiskasvin kasvattaminen omaan käyttöön. [5]
HS. 20.11.2021
https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000008352649.html

Nykyisen rikoslain esitöissä HE 213/2000 vp sivulla 19 todetaan seuraavaa:

Huumausaineen hallussapidon tai hankinnan katsottaisiin liittyvän omaan käyttöön, jos katsotaan, että huumausainetta on niin vähäinen määrä, että syytetty voisi itse käyttää hallussa pidetyn määrän huumetta. Määrän vähäisyyden arvioiminen vaihtelee riippuen huumausaineen lajista.

Lain henki ei näiltä osin toteudu nykytilassa. Lakivaliokunta lausui käyttörikosuudistuksen yhteydessä, 13/2001 vp, että

Huumausaineen käyttö ja hallussapito omaa käyttöä varten on syytä erottaa huumausainerikoksesta erilliseksi tunnusmerkistöksi. Oikeuskäytännössä huumausaineen käytöstä ja hallussapidosta omaa käyttöä varten tuomitaan sakkoja, joten säännöksellä ei ole vaikutusta rangaistusten ankaruuteen. Sen sijaan rangaistusten määrä lisääntynee, koska rangaistusasteikko mahdollistaa rangaistuksen määräämisen rangaistusmääräysmenettelyssä. Syyttäjien on arvioitu nykyään luopuvan syytteen nostamisesta liian raskaana pidetyn tuomioistuinmenettelyn takia.

Toisin kuitenkin kävi, eikä käyttörikospykälän (RL 50:2 a§) tarkoitusta ole koskaan sovellettu käytännössä. Käyttörikospykälässä mainittua “vähäistä määrää” sovelletaan erittäin ankarasti, ja kannabista 25 grammaa hallussapitävä henkilö tuomitaan huumausainerikoksesta (RL 50: 1§) vastoin lain henkeä.

Huippuvuosina 2013 - 2015 poliisi takavarikoi yli 20 000 kannabiskasvia vuodessa. Vuosien 2010 - 2019 välisenä ajanjaksona kirjattiin 14117 huumausainerikosta tai

törkeää huumausainerikosta, joiden teon tarkenteena oli "huumausaineiden viljely”. Näistä yli 90 % on ollut pienimuotoisia kasvatustapauksia.

2010-luvulla huumausainerikoksina tutkittuja kannabiksen kasvatusrikoksia on tutkittu määrällisesti eniten vuonna 2011, jolloin niitä oli 1704 kpl. Käytännössä tämä tarkoittaa kotietsintöjä ja kannabiskasvien takavarikkoja.

Näiden lisäksi poliisi suorittaa ns. hutikäyntejä, kun vihje tai vainu ei johdakaan takavarikkoon. Jos arvioidaan, että keskimääräinen takavarikko on viiden kasvin tienoilla, tämä tarkoittaa 4000 kotietsintää vuodessa ja yli 10 jokainen päivä kannabispensaiden takia.

5. Vaikutukset alaikäisiin nuoriin

Kannabiksen käyttö alaikäisten nuorten keskuudessa on lisääntynyt vuoden 1995 jälkeen, ja käytön yleisyys on vaihdellut mittauksissa kuuden ja yhdeksän prosentin välillä 1990-luvun lopulta alkaen vuoteen 2015. Vuonna 2015 yhdeksäsluokkalaisista pojista 10 % ja tytöistä 7 % oli joskus elinaikanaan kokeillut kannabista, ja vuonna 2019 luvut olivat 13 % ja 9 %.

Nuoret myös uskovat aiempaa useammin, että kannabiksen käyttöön liittyy vain vähän tai ei lainkaan riskejä, ja kannabiksen hankinta on aiempaa useamman mielestä helppoa. [6]
Nuorten raitistuminen jatkuu, mutta kannabiskokeilut ovat lisääntyneet. THL 12.11.2019.
https://thl.fi/fi/-/nuorten-raitistuminen-jatkuu-mutta-kannabiskokeilut-ovat-lisaantyneet

Helsingin yliopiston Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin julkaisemista tilastotiedoista ilmenee, että nuorten väkivaltakäyttäytyminen, varkaudet ja vahingonteot ovat pysyneet matalalla tasolla. Tarkastelluista teoista vain marihuanan ja hasiksen käyttö on lisääntynyt vuoden 1995 jälkeen. [7]
Nuorison kokonaisrikollisuus. Helsingin yliopiston Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti 31.3.2021.
https://findikaattori.fi/fi/96

Käyttörikoksesta rankaiseminen on moninkertaistunut 2000-luvulla ja huumausainerikoksista epäiltyjen alle 20-vuotiaiden määrä on 2000-luvulla jatkuvasti kasvanut samalla kun muista rikoksista epäiltyjen nuorten määrä on laskenut.

Vuonna 2009 huumausainerikoksista (suurin osa käyttörikoksia) epäiltyjä alle 15 vuotiaita oli 66 ja vuonna 2018 190 kappaletta eli nuorimpien huumausainerikoksista epäiltyjen määrä on kolminkertaistunut kymmenessä vuodessa. Vuonna 2009 huumausainerikoksista epäiltyjä 15-17-vuotiaita oli 606 ja vuonna 2018 heitä oli

1202. Huumausainerikoksista epäiltyjä 18-20-vuotiaita oli vuonna 2009 2255 ja vuonna 2018 heitä oli 3681 tarkoittaen 2 % ikäluokasta. [8]
Rikollisuustilanne 2018. Helsingin yliopiston Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti. Katsauksia 36/2019.
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/307111/Katsauksia_36_Rikollisuustilanne_2018_2019.pdf?sequence=2&isAllowed=y)

Yhdysvalloista ja Kanadasta tiedämme, että kannabiskaupan laillistaminen ei ole lisännyt kannabiksen käyttöä alaikäisten keskuudessa, vaan se on jopa laskenut. JAMA tiedelehdessä julkaistun tutkimuksen mukaan kannabiksen laillistaminen lääkekäyttöön ja aikuiskäyttöön ei ole vaikuttanut alaikäisten kannabiksen käyttöön, vaan näiden yhteys on tilastollisesti nolla. Laillistaminen ei ole lisännyt myöskään lukioikäisten kannabiksen käyttöä. [9]
Association of Marijuana Legalization With Marijuana Use Among US High School Students, 1993-2019. JAMA 7.9.2021
https://jamanetwork.com/journals/jamanetworkopen/fullarticle/2783850

Tuoreimman National Institutes of Health julkaiseman tutkimuksen tulokset kertovat 12 - 17 vuotiaiden kannabiksen elinaikaisen käytön vähentyneen vuoden 2019 13,2 %:sta 10,1 %:iin vuonna 2020. Kuluneen vuoden aikana tapahtuneen käytön huippu, 13,5 %, mitattiin vuonna 2012, jolloin osavaltiot alkoivat laillistaa kannabiskauppaa. Kuluneen kuukauden aikana tapahtunut käyttö laski vuoden 2019 7,4 %:sta 5,9 %:iin vuonna 2020.

Kannabiksen käyttö kuluneen vuoden ja kuukauden aikana pysyi ennallaan 18 - 25 vuotiaiden keskuudessa. Yli 26 vuotiaiden keskuudessa kannabiksen käyttö on jatkanut kasvuaan, mikä on yhtenevä tulos muiden tutkimusten kanssa, jotka osoittavat kannabiksen käytön yleistyvän aikuisten keskuudessa kannabiskaupan laillistamisen jälkeen mutta ei alaikäisten keskuudessa. [10]
National Survey on Drug Use and Health. 25.10.2021
https://www.samhsa.gov/data/report/2020-nsduh-detailed-tables

Coloradossa koululaisten kannabiksen käytössä ei ole tapahtunut sellaisia muutoksia, joita ennen laillistamista pelättiin. Koulusta erottaminen kannabiksen vuoksi on selkeästi vähentynyt laillistamisen jälkeen ja on vain pieni osa muista erottamiseen johtavista syistä. Koulusta valmistuneiden määrä on noussut ja koulunkäynnin keskeytykset ovat vähentyneet. [11]
Impacts of Marijuana Legalization in Colorado. A Report Pursuant to C.R.S. 24-33.4-516. July 2021.
https://cdpsdocs.state.co.us/ors/docs/reports/2021-SB13-283_Rpt.pdf

Kanadassa kannabiskauppa laillistettiin vuonna 2018, eikä politiikan muutos ole tutkimustietojen mukaan aiheuttanut kannabiksen käytön lisääntymistä nuorten keskuudessa. [12]

Youth Cannabis use and Legalization in Canada – Reconsidering the Fears, Myths and Facts Three Years In. Journal of the Canadian Academy of Child and Adolescent Psychiatry. August 2021.
https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8315217/

Portugalissa dekriminalisointi toteutettiin kaikkien huumausaineiden käytön ja omaan käyttöön tarkoitetun hallussapidon osalta vuonna 2001. Portugalissa nuorison kannabiksen käyttö on Euroopan huumeseurantakeskuksen, EMCDDA, tietojen mukaan alle EU:n keskiarvon, kun taas Suomessa se on noussut EU:n keskitasolle. [13]
Cannabis use in the last year in Europe – young adults (15-34). EMCDDA.
https://www.emcdda.europa.eu/media-library/cannabis-use-last-year-europe—-young-adults-15-34_en

Jos liki puolet nuorisosta on käyttänyt kannabista niin ei voida sanoa, että kieltolaki olisi Suomessa suojellut nuorisoa erityisen hyvin kannabiksen kokeilulta ja käytöltä eikä myöskään rankaisemiselta ja sen haittavaikutuksilta. Muun nuorisorikollisuuden vähentyessä on kannabiksen käyttörikoksesta seuraavasta merkinnästä tullut yleinen nuorten syrjäytymistä aiheuttava tekijä.

6. Vaikutukset liikenneturvallisuuteen

Lakimuutos ei muuttaisi nykytilaa. Lakimuutoksen perusteluissa todetaan:

“Kannabiksen rangaistavuuden poistaminen nostaisi esiin kysymyksen siitä, onko henkilöllä oikeutta käyttää ja pitää hallussaan enintään 25 grammaa kannabista. Hallussapito olisi rinnastettava lääkeaineen lailliseen hallussapitoon. Tällä kysymyksellä on merkitystä erityisesti rattijuopumussäännöksen soveltamisessa. Rikoslain 23 luvun 3 §:n 2 momentissa säädetään rattijuopumuksesta, että 2 momentin säännöstä ei kuitenkaan sovelleta, jos mainittu aine tai aineenvaihduntatuote on peräisin lääkevalmisteesta, jota kuljettajalla on ollut oikeus käyttää. Arvioinnissa olisi tapauskohtaisen harkinnassa otettava huomioon paitsi lääketieteellinen näyttö, myös esimerkiksi se, onko henkilöllä ollut reseptiä lääkeaineen käyttämiseen. Aikaisemman rattijuopumussäännöksen (545/1999) mukaan rangaistavuuden edellytyksenä oli, että kuljettajan käyttämä muu huumaava aine kuin alkoholi oli huonontanut hänen kykyään tehtävän vaatimiin suorituksiin. Huumausaineiden nollarajasta säädettäessä säännöstä perusteltiin HE 90/2002 vp. s. 18 mm. seuraavasti: Huumausaineina pidettävät lääkevalmisteet, joilla on lääkelaitoksen myöntämä voimassa oleva myyntilupa, on lueteltu lääkelaitoksen luettelossa Dno 34/45/2002 (10.1.2002). Tässä luettelossa mainitut valmisteet ovat Suomessa myytäviä ja yleensä lääkärin määrättäviä lääkkeitä. Säännöksessä ei kuitenkaan edellytetä, että lääkärin määräys on annettu Suomessa tai että käytetyn lääkkeen tulisi olla Suomessa myytävä. Nollarajan soveltamisen ulkopuolelle

rajattaisiin siten myös lääkärin ulkomailla määräämän lääkkeen käyttö, vaikka kyseisellä tuotteella ei olisi myyntilupaa Suomessa. --- henkilöllä olisi oikeus käyttää lääkevalmistetta, joka on myynnissä ilman lääkärin antamaa lääkemääräystä. Tällä tarkoitettiin esimerkiksi ilman reseptiä myytävää yskänlääkettä, jossa yhtenä aineena oli huumausaineeksi luokiteltavaa ainetta. Tässä aloitteessa enintään 25 gramman erä kannabista luettaisiin sellaiseksi lääkevalmisteeksi, joka on kuljettajalla laillisesti hallussaan. Itse rattijuopumussäännöksen ytimeen aloitteella ei ole tarkoitus puuttua, vaan päihtyneenä ajaminen olisi edelleen rangaistavaa.”

“Korkeimman oikeuden ennakkopäätöksessä KKO:2016:42 muodostettu oikeusohje, jonka mukaan tieliikennettä koskevissa rangaistussäännöksissä tulee pyrkiä keskittymään sellaiseen huumausaineiden käytön estämiseen, jolla voi edes teoreettisesti olla jotain yhteyttä liikenneturvallisuuteen, ohjaa lainsäädäntöä siihen suuntaan, että rattijuopumussäännöstä ei aina sovellettaisi, vaikka henkilön elimistöstä ajon ajankohtana kyseistä aineenvaihduntatuotetta löytyisi. Korkeimman oikeuden mukaan tieliikennettä koskevin erityissäännöksin ei siten tule rangaista esimerkiksi pitkän aikaa sitten tapahtuneesta huumausaineen käytöstä, jolla ei enää ajohetkellä voi olla vaikutusta kuljettajan suorituskykyyn (HE 90/2002 vp s. 9). Ajallinen rajaus pystyttäisiin toteuttamaan sillä, että myös huumausaineen aineenvaihduntatuotetta koskeva näyte olisi tehtävä verestä. Esimerkiksi kannabiksen käytöstä näkyy jäänteitä virtsanäytteessä jopa usean viikon jälkeen, kun taas verestä se on todettavissa alle vuorokauden käytön jälkeen (s. 10). Karboksitetrahydrokannabinolin toteamisesta kuljettajan veressä ei siten voida päätellä, että tämän kyky kuljettaa moottoriajoneuvoa olisi näytteenottohetkellä tai sitä edeltäneen ajon aikana ollut heikentynyt. Aikaisempi käsitys siitä, että kaikkien kannabiksen aineenvaihduntatuotteiden toteaminen kuljettajan veressä viittaisi kuljettajan ajokykyä heikentävään kannabiksen käyttöön, on siten Korkeimman oikeuden 2016:42 antaman tapauksen mukaisesti nykytiedon ja nykyisin käytössä olevien mittausmenetelmien valossa virheellinen. Näin ollen lainsäätäjän tahto, jota rikoslain 23 luvun 3 §:n rattijuopumussäännöksellä on tavoiteltu, toteutuisi kannabiksen kohdalla parhaiten siten, että rikoslain 50 luvun tarkoittamaa huumausainetta ei enää automaattisesti pidettäisi myöskään kuljettajan ajokykyä alentaneena, silloin kun kyse olisi kannabiksesta.”

“Rikoslain 23 luvun 3 §:n 3 momentin mukaisesti rattijuopumuksesta tuomitaan niin ikään se, joka kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa tai raitiovaunua käytettyään muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia taikka tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut. Aloitteen tarkoitus ei siten ole se, että kannabiksen käyttäjä ei voisi syyllistyä rattijuopumukseen, vaan kun moottorikäyttöisen kuljettajan ajokyky on huonontunut, tällöin sovelletaan pykälän 3 momenttia.”

7. Huumekeskustelun ristiriitaiset tiedot

Suomalaista huumekeskustelua leimaa ns. ristiriitaisten tietojen ongelma. Tuntuu kuin keskustelun osapuolilla olisi erilainen tietopohja väitteilleen.

Kannabiskeskustelussa on nostettu esille yksipuolisen kielteisiä tietoja Coloradossa toteutetusta kannabiskaupan laillistamisesta ja Portugalissa toteutetusta kaikkien huumeiden käytön dekriminalisoinnista.

Kokoomuksen kansanedustaja Marko Kilpi väittää, että “Kanadassa ja Coloradossa selvitysten mukaan kannabiksen laillistamisesta on tullut kädenojennus ammattirikollisuuden suuntaan. Coloradossa kuolonkolarit, joissa mukana on ollut kannabis, ovat lisääntyneet valtavasti. [14]
Vihreät haastavat Kilven tiukan kannabislinjan. ViikkoSavo 22.9.2021.
https://www.viikkosavo.fi/paikalliset/4301726

Raittiuden ystävät ry:n puheenjohtaja, professori Martti Vastamäki väittää Helsingin Sanomissa 24.9. julkaistussa mielipidekirjoituksessaan, että “Yhdysvalloissa Coloradossa kannabis vapautettiin vuonna 2014. Marihuanan kulutus lisääntyi muutamassa vuodessa 94 prosenttia.” [15]
Martti Vastamäki. Kannabiskysymyksessä on ajateltava koko kansan etua. Helsingin Sanomat. Mielipidekirjoitus 24.9.2021.
https://www.hs.fi/mielipide/art-2000008278529.html

Näissä käytetyt tiedonlähteet ovat Yhdysvaltojen liittovaltion huumepoliisin, DEA, alainen High Intensity Drug Trafficking Areas, HIDTA, ja sen Coloradon alaosasto Rocky Mountain HIDTA sekä kannabiksen laillistamisen vastainen lobbausorganisaatio Sensible Approaches for Marijuana, SAM. Nämä mainitut tahot eivät edusta puolueetonta asiantuntijatahoa, vaan heillä on hyvin vahva intressi jatkaa nykyistä kieltolakipolitiikkaa.

Yhdysvalloissa kieltolain ympärille on rakennettu byrokratia, johon kuuluu huumepoliisi DEA, huumeriippuvuuden kansallinen instituutti NIDA ja valkoisen talon huumetoimisto ONDCP, jonka yksi ohjelma on presidentti Reaganin kaudella vuonna 1988 perustettu The High Intensity Drug Trafficking Areas, HIDTA. Coloradon alaosasto Rocky Mountain HIDTA, RMHIDTA, tuottaa säännöllisesti raportteja vuonna 2012 toteutetun kannabiskaupan laillistamisen vaikutuksista, koska osavaltio koetaan laillistamisen laboratoriona. [16]
The Legalisation of Marijuana in Colorado: The Impact. Rocky Mountain High Intensity Drug Trafficking Area. Volume 8 September 2021.
https://e8503a05-b82d-4f1f-9836-debdd9c01bb2.filesusr.com/ugd/4a67c3_b391ac360f974a8bbf868d2e3e25df3d.pdf

Vuonna 1998 säädetyssä laissa Office of National Drug Control Reauthorization Act säädetään, ettei ONDCP:lle myönnettyjä rahoja saa käyttää minkään huumelain 1. luokassa mainitun aineen laillistamistarkoituksiin viihde- eikä lääkekäyttöön, ja toimiston tulee käyttää kaikkia mahdollisia keinoja laillistamisen vastustamiseksi. Kannabiskasvi on luokiteltu USA:n huumelaissa 1. luokkaan.

RMHIDTA:n raportit eivät ole tieteellisesti vertaisarvioituja tutkimusraportteja, ja vuonna 2021 julkaistun raportin alkuun on laitettu varoitus lukijoille, että siinä lainataan tiedostoja, joissa käytetään käsitteitä “kannabikseen liittyvä” tai “positiivinen kannabistestitulos”.

“Termi ei välttämättä todista, että kannabis olisi vaikuttanut käsiteltävään tietoon.”

Raportista ei löydy tiedon luotettavuuden arviointia, vaan RMHIDTA siirtää vastuun raportin tulkinnasta lukijalle, ja sen raporteista on vuosien mittaan löydetty lukuisia virheellisiä tietoja.

Sensible Approaches for Marijuana, SAM, mainostaa edustavansa kolmatta tapaa käsitellä kannabiskysymystä kieltolain ja laillistamisen rinnalla. SAM:n johtaja Kevin Sabet on toiminut Yhdysvaltojen valkoisen talon huumetoimiston, ONDCP, neuvonantajana kolmen eri presidentin kaudella, ja hänelle on vuonna 2014 myönnetty kansainvälisen kieltolakijärjestön World Federation Against Drugs, WFAD, Bejerot palkinto kannabiksen laillistamisen vastaisesta työstä. Kevin Sabet kanavoi kannabiksen laillistamisen vastaiseen kampanjointiin eri osavaltioissa lahjoituksia mm. lääkeyhtiöiltä Insys Therapeutics ja Purdue Pharma, jotka ovat tehneet voittonsa fentanyylia sisältävillä kipulääkkeillä. SAM kampanjoi aktiivisesti myös ulkomailla, ja Uudessa-Seelannissa vuonna 2020 järjestetyn kansanäänestyksen alla se kampanjoi sangen kyseenalaisilla argumenteilla liioitellen lakialoitteen vaikutuksia mm. kannabiksen mainostamisesta lapsille.

Kansainvälisesti tiedetään lääke- ja päihdeteollisuuden lahjoittavan miljoonia laillistamisen vastaiseen järjestökenttään, joka tuottaa ns. kannabisvalistusta. Mm. Purdue Pharma, jonka aggressiivisen opioidilääkekampanjoinnin seurauksena arvioidaan kymmenien tuhansien amerikkalaisten menettäneen henkensä, on lahjoittanut kymmeniä miljoonia dollareita kannabiksen vastaiseen kampanjointiin.

Keskustelussa esitettyjen väitteiden perusteella olisi ihmeellistä, että Coloradossa ei olla peruttu tehtyä muutosta, vaan kannabiskauppaa ja sen valvontaa kehitetään edelleen. Laillistamisen seurauksena osavaltio tuottaa tutkimustietoa tilanteen kehittymisestä, jota julkistetaan Coloradon osavaltion kotisivuilla säännöllisesti ilmestyvinä raportteina. [17]
Coloradon osavaltion kannabista käsittelevä sivusto
https://cannabis.colorado.gov/

Raporteista löytyvät tiedot kertovat, ettei em. tahojen ennustamia katastrofeja ole sattunut. Kannabiskaupan laillistaminen etenee yhä uusissa osavaltioissa, ja Yhdysvaltojen kongressissa on käsittelyssä kaksi lakialoitetta, jotka laillistaisivat läpimennessään kannabiksen liittovaltiotasolla. [18]
Impacts of Marijuana Legalization in Colorado. A Report Pursuant to C.R.S. 24-33.4-516. July 2021.
https://cdpsdocs.state.co.us/ors/docs/reports/2021-SB13-283_Rpt.pdf

Raittiuden ystävien puheenjohtaja Martti Vastamäki on väittänyt useissa mielipidekirjoituksissaan, että “Jokaista verotuloihin kertynyttä dollaria kohden Colorado käytti noin 4,50 dollaria laillistamisen haitallisten vaikutusten hoitoon. Suurimmat kustannukset aiheutuivat terveydenhuoltojärjestelmän lisääntyneistä kuluista ja lukion keskeyttämiseen liittyvistä kustannukset.” [19]
Kannabista ei pidä laillistaa Suomessa! Coloradon kokemukset varoittavia. Raittiuden ystävät 2019.
http://raitis.fi/raittiudenystavat2/2019/12/03/kannabista-ei-pida-laillistaa-suomessa-coloradon-kokemukset-varoittavia/

Toinen merkittävä menoerä Vastamäen esittämissä laskelmissa on kannabiksen laillistamisen aiheuttama tuottavuuden lasku, johon vaikuttaa kaksi tekijä: koulunsa keskeyttäneiden määrän kasvu ja kannabista käyttävien työntekijöiden laiskuus. Tämän argumentin mukaan kannabista käyttävät ihmiset ovat fyysisesti passiivisia, koulunkäynti ei enää maistu ja yhä useampi koululainen päätyy yhteiskunnan elätettäväksi. Kun lasketaan näin yhteiskunnalle kumuloituvat menetykset yksilön tuottavuuden laskuna, päädytään jälleen suuriin lukuihin.

Väite ei pidä paikkaansa. Koulumenestys on kohentunut laillistamisen jälkeen päinvastoin kuin mitä Vastamäki väittää. Coloradon osavaltion oman raportin mukaan koulusta valmistuneiden määrä on noussut ja koulunsa keskeyttäneiden määrä on laskenut vuoden 2012 jälkeen. Valmistuneiden määrä on noussut vuosien 2009-10 72 %:sta vuosien 2016-17 79 %:iin. Koulunsa keskeyttäneiden osuus on samana ajanjaksona laskenut 3,1 %:sta 2,3 %:iin. Tärkeä tekijä tässä on nimenomaan kannabiksen laillistaminen: oppilaita ei enää eroteta koulusta pelkän kannabiksen käytön vuoksi.

Miten sitten työntekijöiden fyysinen laiskuus ja työn tuottavuuden lasku? Kannabiksen laillistaminen on luonut vuoden 2021 alkuun mennessä 35 500 laillista työpaikkaa, joista yli 4000 vuonna 2020. Myös he maksavat veroja osavaltiolle, mitä ei Vastamäen esittämissä laskelmissa ole mukana. Väestöltään saman kokoisen Suomen hallitus yrittää luoda 40 000 uutta työpaikkaa.

Myös Portugalissa toteutetusta huumepolitiikan uudistuksesta on ollut liikkeellä väitteitä, jotka eivät pidä paikkaansa.

Portugalissa dekriminalisointi toteutettiin kaikkien huumausaineiden käytön ja omaan käyttöön tarkoitetun hallussapidon osalta vuonna 2001. Dekriminalisointi ei ollut uusi asia, vaan jo 1970-luvulla Yhdysvaltojen osavaltioissa oltiin toteutettu käytön ja pienimuotoisen hallussapidon dekriminalisointeja. Hollannissa sallittiin myös pienimuotoinen kauppa kannabiskahviloiden muodossa ja useimmissa Euroopan valtioissa käyttäjien pienimuotoisen hallussapidon rankaisemisesta ollaan luovuttu.

Portugalin mallissa oli mullistavaa selkeä siirtyminen rankaisemisesta hoitoon. Portugalissa huumeiden hallussapito omaa käyttöä varten on hallinnollinen rike, ei rikos. Käyttörikoksen vaihtoehtona poliisi voi ohjata huumausaineiden julkisesta käytöstä ja hallussapidosta kiinni jääneen henkilön “ongelmakäytön varoittamiskomitean”, Comissão de Dissuasão da Toxicodeopendência, CDT, haastatteluun keskustelemaan tilanteestaan. Komiteoissa on edustettuna sosiaali-, terveys- ja oikeusasiantuntijat.

Suurin osa, n. 75%, komiteoille ohjatuista henkilöistä ei saa mitään sanktiota, koska heidät katsotaan satunnaiskäyttäjiksi. Toiseksi eniten (15% - 20%) rangaistuksista luovutaan henkilön hakeutuessa hoitoon. Vain 4% - 6% on uusijoita, jolloin heihin kohdistetaan joitakin hallinnollisia rangaistuksia kuten yhdyskuntapalvelua. Pieni osa tapauksista hylätään teon vähäpätöisyyden vuoksi. Sakottaminen on hyvin harvinaista ja silloinkin komitea langettaa minimisakon 25€, koska tavoitteena on se, ettei rankaiseminen aiheuttaisi haittavaikutuksia ja lisäongelmia. Vuonna 2002 komitean haastattelussa kävi yli 4000 henkilöä ja määrä nousi vuonna 2013 n. 7500:aan, joista yli 5000 ei saanut muuta sanktiota.

Poliisi on pystynyt uudistuksen seurauksena siirtämään resurssejaan vakavamman rikollisuuden kuten salakuljetuksen ja väkivallan tutkintaan. Lisäksi Portugalin mallin vaikutusten tutkiminen on nostanut huumekeskustelun ideologisesta väittelystä tutkittuun tietoon perustuvaksi.

Vuonna 2015 YK:n huumesopimuksien noudattamista valvovan kansainvälisen huumevalvontalautakunnan, INCB, johtaja Werner Sipp kertoi, että “Portugalin malli on parhaiden menettelytapojen käytännön malli muille maille näiden harkitessa politiikan muutosta tulevissa UNGASS2016 neuvotteluissa. Riippuvuudella on erilaisia ilmenemismuotoja eri maiden kesken. Paljon riippuu oikeusjärjestelmästä, poliisin prioriteeteista, kulttuurista jne. Yhtä mallia ei voida helposti siirtää toiseen järjestelmään, mutta siitä voi oppia parhaita menettelytapoja.”

“Merkittäväksi Portugalin mallin tekee se, että yleensä dekriminalisoinnilla poistetaan vain käytön ja pienimuotoisen hallussapidon rangaistavuus tai lievennetään sitä, mutta Portugalissa huumeiden ongelmakäyttäjiä pyritään auttamaan aktiivisesti ns. huumausaineiden ongelmakäytön varoittamiskomiteoiden kautta. Jos henkilö jää kiinni kannabiksen käytöstä julkisella paikalla tai kannabiksen hallussapidosta, niin hän saa valita 300 € sakon tai komitean kuulemisen välillä ja siksi useimmat

kiinnijääneet valitsevat keskustelutilaisuuden sakon sijaan. Tämä puolestaan näkyy tilastoissa hoitoon hakeutumisena kannabiksen käytön vuoksi.” [20]
Public health as a basis for drug policy in Portugal. CND:n kokous 9.12.2015.
http://cndblog.org/2015/12/side-event-public-health-as-a-basis-for-drug-policy-in-portugal/
https://idpc.net/incb-watch/updates/2016/01/incb-president-werner-sipp-speaks-at-cnd-side-event-on-portuguese-drug-policy

Kaikki muut tekomuodot ovat säilyneet kriminalisoituina. Silti huumeita käyttävien ihmisten kriminalisoinnin ja vangitsemisen lopettaminen on muuttanut vankipopulaatiota merkittävästi. Vuonna 2001 yli 40 % vankilaan tuomituista oli saanut tuomionsa huumerikoksista, mikä oli selvästi yli Euroopan keskiarvon, ja 70 % rikosilmoituksista liittyi huumeisiin. Euroopan keskiarvon noustua kuluneiden kahdenkymmenen vuoden aikana 14 %:sta 18 %:iin on huumerikoksista tuomittujen osuus Portugalin vankiväestössä laskenut 15,7 %:iin vuonna 2019, mikä on alle Euroopan keskiarvon.

Suurin osa tästä vähenemisestä tapahtui dekriminalisaatiota seuranneiden 10 vuoden aikana. Vuodesta 2010 huumerikoksista tuomittujen määrä on pysynyt vakaana, mutta muun vankilaväestön lisääntymisen myötä osuus on laskenut. [21]
EMCDDA: Portugal, Country Drug Report 2019.
https://www.emcdda.europa.eu/publications/country-drug-reports/2019/portugal_en

Vuonna 2017 Portugalissa huumeiden yliannokseen kuoli 4 ihmistä miljoonaa kohden Euroopan keskiarvon ollessa 22. Suomessa huumekuolemia on yli EU:n keskiarvon, ja lisäksi nuoret ovat täällä yliedustettuina, kun taas Portugalissa huumekuolleisuus keskittyy vanhempiin ikäluokkiin

Vuonna 2019 Portugalissa rekisteröitiin 9353 käyttörikosta, joista 8328 koski kannabista. Vuonna 2007 käyttörikoksia oli 6744, ja korkein määrä oli vuonna 2007 yli 12 000 käyttörikosta. Rikos johtaa hyvin harvoin sakkoihin. Portugalin väkimäärä on 6,7 miljoonaa.

Suomessa rekisteröitiin vuonna 2019 21074 käyttörikosta ja määrä on kaksinkertaistunut vuodesta 2007. Suomessa ei tilastoida sitä, mistä aineesta käyttörikos on, mutta suhde on todennäköisesti samanlainen. Lisäksi oheisseuraamukset voivat olla ankarampia kuin itse sakko.

Voidaan sanoa että Portugalissa dekriminalisointi on vähentänyt huomattavasti kieltolain aiheuttamia ongelmia, vankeustuomioita, huumekuolemia ja ihmisten kriminalisointia.

Portugalin ratkaisun tekee merkittäväksi sen ajankohta keskellä pahinta huumesotavaihetta. Varsinkin kansainvälinen kieltolakilobby julisti tämän merkitsevän antautumista huumesodassa, käsien pystyyn nostamista.

Todellisuudessa Portugalin toteuttamassa dekriminalisointimallissa laitettiin hihat heilumaan ja tulokset ovat olleet hyviä: vaikea huumeongelma on laskenut EU:n keskitasolle tai sen alle ja lisäksi paljon halvemmalla verrattuna jäykkään ja kalliiseen kriminaalivalvontamalliin, josta Suomi on loistava esimerkki. Lisäksi tämä malli suojelee ihmisoikeuksia päinvastoin kuin suomalainen käyttäjien kriminalisointiin perustuva malli.

Coloradon ja Portugalin esimerkit kertovat siitä, että esille tulevien ongelmien ratkaisemisessa on tehokkaampaa rakentaa vaihtoehtoja pelkkään kieltoon perustuvalle huumepolitiikalle. Portugalin esimerkki osoittaa, että pelkästään käytön rankaisemisen lopettaminen ja hoitojärjestelmän luominen on valtiontalouden kannalta edullisempi ratkaisu kuin kriminaalivalvonta.

8. Kriminaalivalvonnan taloudelliset vaikutukset

Poliisi on merkittävin ryhmä, joka vastustaa nykyisen kriminaalivalvontaan perustuvan kannabispolitiikan muutosta tai lievennystä ja heillä on myös keskustelun eri osapuolista eniten vaikuttajia eduskunnassa. Ei ole tietoa siitä, kuinka suuren osan kannabiksen kriminaalivalvonta vie poliisin resursseista. Tämä olisi kuitenkin oleellinen tieto ongelmakokonaisuutta käsiteltäessä.

Poliisi suorittaa joka vuosi tuhansia kotietsintöjä kannabiksen omatarvekasvatuksen vuoksi, ja suurin osa paljastuneista tapauksista on pieniä omaan ja korkeintaan pienen ystäväpiirin käyttöön tarkoitettuja. Jokainen kotietsintä vie vähintään yhden poliisipartion työpäivän, ja poliisipartion tuntihinnaksi on joissakin yhteyksissä mainittu 650 €, minkä pohjalta voisi alkaa arvioimaan kannabiskasvien takavarikoinnin hintaa.

Kansalaisaloitteen lakivaliokunnan käsittelyssä Sisä-Suomen poliisilaitoksen rikosylikomisario Jari Kinnunen kertoi, kuinka “poliisilta jää noin satatuhatta hälytystehtävää hoitamatta kannabiksen kasvatuksen ja käytön takia, ja sen määrän ei soisi tästä enää nousevan”. [22]
Sisä-Suomen poliisilaitoksen rikosylikomisario Jari Kinnunen lausunto lakivaliokunnalle 14.2.2021.
https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/julkaisut/Documents/KAA5_20_LaV_170221_Sisa_Suomen_poliisil_Kinnunen.pdf?csf=1&e=V3vC2g

Tämän päälle tulevat kriminaalivalvonnan muut kulut, kirjalliset työt, laboratoriotutkimukset, oikeusprosessit ja vankeus. Viime vuosina useampi kuin joka kymmenes käräjäoikeuksien huumausainerikoksista on koskenut kannabiksen omatarvekasvatusta.

Tämä toimintamalli vie paljon kriminaalivalvonnan resursseja suhteessa tulokseen: kannabiksen käyttö on vain kasvanut kuluneiden 50 vuoden aikana. Valvonnan onnistumisen sijaan poliisin harjoittama kriminaalivalvonta aiheuttaa paljon haittoja ja ei-aiottuja seurauksia, kuten syrjäytyminen, yliannokset, jengiytyminen, korruptio ja väkivalta. Poliisi ei rajoita huumemarkkinoita, vaan valitsee sen myyjät toimintansa seurauksena tietämättään tai tietoisesti, mistä ns. Aarnio-tapaus on valaiseva esimerkki.

Lisäksi nämä resurssit ovat pois paljon vakavamman rikollisuuden tutkimiselta ja torjunnalta. Poliisilla on resurssipula, minkä seurauksena on esille noussut kriminaalivalvonnan kyvyttömyys tutkia mm. ihmiskauppaa ja talousrikollisuutta.

Poliisin resursseja käsitellessä pitäisi tutkia, kuinka ne riittävät nuorten kokeman rikollisuuden tutkimiseen verrattuna siihen, kuinka paljon tutkitaan vähäpätöisiä kannabisjuttuja.

Kannabiksen kriminaalivalvonnan kustannukset eivät rajoitu vain oikeuslaitokseen, vaan muun yhteiskunnan ja valtion kustannukset ovat myös merkittäviä. Vankeusrangaistuksen piti olla symbolinen viesti huumeiden käyttöä vastaan, mutta nyt järjestäytynyt rikollisuus pyörittää huumekauppaa vankiloissa.

Kriminaalivalvonnan kustannuksien lisäksi tulee kansalaisyhteiskunnan kustannukset ja valtion kustannukset mm. menetettyinä verotuloina ja lisääntyvinä sosiaali- ja terveyskuluina, kun ihmiset syrjäytyvät. Näistäkään ei ole mitään varmaa arviota olemassa, mutta on selvää, että tuhansien kansalaisten kriminalisoiminen ja syrjäytyminen on kallista yhteiskunnalle ja valtiolle.

Valtiontalouden tarkastusviraston arvion mukaan jokainen syrjäytynyt nuori maksaa elämänsä aikana noin 1,2 miljoonaa euroa yhteiskunnalle. Lukua voi peilata siihen, että tänä vuonna työstä ja koulutuksista syrjäytyneitä nuoria (15–29-vuotiaat) on noin 60 000. [23]
Nuorten syrjäytyminen käy myös yhteiskunnalle kalliiksi. THL 11.1.2018.
https://thl.fi/fi/-/nuorten-syrjaytyminen-kay-myos-yhteiskunnalle-kalliiksi

Dekriminalisoinnin ja laillistamisen suurin hyöty yhteiskunnalle ja valtiolle on ihmisten kriminalisoinnin ja syrjäytymisen vähentäminen.

9. Vaikutukset rikollisuuteen

Kansalaisaloitteen ehdottaman lakimuutoksen suorin vaikutus rikollisuuteen olisi, että kannabista käyttävät täysi-ikäiset henkilöt Suomessa eivät syyllistyisi huumausaineen käyttörikokseen, eivätkä he näin ollen joutuisi rikosoikeudelliseen vastuuseen.

Kannabiksen käytön, valmistuksen ja kaupan laittomuus luo alalle markkinamekanismit, jotka ensisijaisesti noudattavat laittomien markkinoiden logiikkaa. Tämä lisää aineiden käyttöön liittyviä haittoja ja luo samalla omia vaaroja kuten yhteydet järjestäytyneeseen rikollisuuteen.

On nurinkurista, että sellaisia haittoja, jotka johtuvat ensisijaisesti kannabiksen laittomuudesta, on käytetty perusteluina nykytilan säilyttämiseksi. Laittomilla markkinoilla toimivien etujen mukaista on maksimoida myytävän tuotteen vahvuus. Kun alkoholi oli kiellettyä, laittomien myyjien kannatti keskittyä mietojen juomien sijasta vahvaan pirtuun, jota oli helpompi salakuljettaa, koska se mahtui pienempään tilaan. Laillisen tuotevalvonnan puuttuessa mahdollisimman vahvojen kannabistuotteiden suosiminen on tyypillistä myös nykyisillä kannabismarkkinoilla.

Kannabiskieltolaki on tuonut huumemarkkinoille ns. synteettiset kannabinoidit eli kannabinoidireseptoreihin sitoutuvat uudet synteettiset aineet, jotka ovat aivan eri aineita kuin kasviperäiset ja vaikuttavat paljon voimakkaammin ja yllättävämmin. Tuotteisiin voidaan myös lisätä vaarallisia lisäaineita päihdyttävän vaikutuksen vahvistamiseksi.

Kannabiksen myyjät myös helposti markkinoivat kovempia aineita samasta syystä. Laittomilta ja verovapailta markkinoilta lisäksi puuttuu ostajien ikärajavalvonta.

Lakimuutos ei mene yhtä pitkälle kuin esimerkiksi Vihreiden hyväksymä puoluekokousaloite, missä esitetään kannabiksen hallussapidon ja käytön lisäksi sen valmistuksen ja myynnin valvontaa. Tämä on ollut myös Suomen kannabisyhdistyksen tavoite yhdistyksen perustamisesta lähtien. Vaikka lakimuutos olisi toteutuessaan askel oikeaan suuntaan, pienet askeleet lienevät tässä asiassa välttämätöntä poliittista realismia. Tuotannon ja kaupan täysi laillistaminen voisi nykytilanteessa vaikuttaa poliittisesti ja kulttuurisesti liian jyrkältä käännökseltä maassa vallitseviin asenteisiin.

Kannabistuotteiden valmistuksen ja kaupan laillistaminen on tärkeä pitkän tähtäimen tavoite, koska se toisi nykyään rikollisten piirien monopolina toimivan laittoman elinkeinon laillisen valvonnan, verotuksen, tuoteturvallisuuslainsäädännön sekä ikärajavalvonnan piiriin. Mahdollisuus hankkia kannabistuotteita lailliselta myyjältä myös katkaisisi kannabiskaupan ja kovempien huumeiden kaupan välisen kytköksen, ja osaltaan vähentäisi ns. porttiteorian toteutumista.

Vaikka ammattimaista valmistusta ja kauppaa ei sallittaisi, lakimuutos kuitenkin sallisi käyttäjien kasvattaa kohtuullisen määrän kannabiskasveja omaan käyttöön. Tämä uudistus olisi merkittävä, koska omien kasvien kasvattajat eivät joudu solmimaan suhteita rikollisiin piireihin, ja jokainen omaan käyttöön kasvatettu kasvi olisi

laittomilta markkinoilta pois. Rajoitetun omatarvekasvatuksen salliminen sisältäisi myös implisiittisen ikärajakontrollin, koska alaikäisten olisi vaikea pitää pientäkään kannabiskasvustoa salassa samassa taloudessa asuvilta huoltajilta.

Nykyinen tilanne on myös sikäli nurinkurinen, että vallitsevan lainsäädännön mukaan omatarvekasvatus tulkitaan ”huumausaineen valmistukseksi”, josta ei selviä pelkillä käyttörikossakoilla. Tätä laittomien markkinoiden suosimista voi liioittelematta pitää yhteiskunnan kädenojennuksena rikolliselle alamaailmalle.

10. Kannabiksen lääkinnällinen käyttö

Lääkekannabis on Suomessa laillista. Tämä laillisuus on näennäistä, koska käytännössä kannabiksen laillinen hankkiminen ja käyttö lääkkeenä on tehty hyvin vaikeaksi, lähes mahdottomaksi. Erityisesti tämä koskee kasvipohjaisia erityisluvallisia kannabistuotteita.

Suomessa kannabista laillisesti lääkkeenä käyttäviä on muutama sata, mutta mm. THL:n jo kymmenen vuotta vanhan tutkimuksen mukaan tuhannet ihmiset käyttävät kannabista omaehtoiseen lääkintään. [24]
Hakkarainen, Pekka; Perälä, Jussi; Metso, Leena: Kukkaa pukkaa – kannabiksen kotikasvatus Suomessa. Yhteiskuntapolitiikka 76/2011.
http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201209117818

On oikein, että lääkitys perustuu lääkärin tutkintaan ja lääkkeen hankintaan reseptillä. Toisaalta, kun kannabiksen lääkkeellisiä ominaisuuksia tuntevia lääkäreitä on vähän ja tätäkin vähäistä määrää ollaan vähentämässä, on ilmeistä, että lääkettä hankitaan laittomilta markkinoilta tai kannabiksen omatarvekasvatuksella. Tämä on mahdollista, koska lääkkeellinen kannabis ei eroa virkistyskannabiksesta. Kyse on samasta kasvista, jonka eri lajikkeet sopivat eri sairauksiin ja vaivoihin. Karkeasti on kyse kasvin THC-, CBD- ja muiden kannabinoidien pitoisuuksista ja keskinäisistä suhteista. Kannabislajikkeiden siemeniä on saatavana, joten on mahdollista itse kasvattaa sopivaa lääkettä. Lääkkeen hankkiminen laittomilta markkinoilta on vaikeampaa, koska kannabiksen laadusta ei tällä tavalla hankittuna ole mitään takeita.

Laillisen lääkekannabiksen saamisen vaikeus, sen kalleus ja KELA-korvausten epääminen johtavat siihen, että henkilö kasvattaa lääkkeensä itse tai hankkii sen laittomilta markkinoilta. Hän joutuu valitsemaan oman terveytensä ja lain rikkomisen välillä.

Kannabiksella kuten muillakin lääkkeillä on usein sivuvaikutuksia. Kannabiksen runsas ja säännöllinen käyttö nostaa kannabiksen päihtymyksen toleranssia niiden lajikkeiden suhteen, joissa on korkea THC-pitoisuus. Päihtymistila on lyhyt ja mieto tai sitä ei juuri tule. On vaikea ymmärtää, miksi tämä sivuvaikutus olisi pahempi kuin esim. lääkeopioidien sivuvaikutukset (ns. kolmiolääkeet). Jos kasvattaa itselleen CBD-pitoista lääkettä, niin mitään päihtymistilaa ei tule. CBD on antipsykoottinen ja itse asiassa kumoaa THC:n päihdyttävää vaikutusta. Kaikkia kannabislaatuja käsitellään tuomioistuimissa kuitenkin samalla tavalla.

Lääkealan viranomaiset ovat viimeaikaisilla tulkinnoillaan lopettaneet kannabislääkityksen sadoilta vaikeasti sairailta potilailta ympäri maata. Tämä liittyy Suomen huumepolitiikkaan, jonka synnyttämiä ja ylläpitämiä ongelmia yritetään hallinnoida kieltämällä tehokas lääkehoito sairailta kansalaisilta. Suomen kannabisyhdistys ry. onkin vaatinut, että Valviran päätös rajoittaa lääkäreiden mahdollisuutta määrätä lääkekannabista on purettava. Päätös lääkehoidon epäämisestä johtaa helposti lääkkeen hankkimiseen laittomilta markkinoilta tai omien kasvien kasvatukseen.

Vaikka lakimuutos ei sinänsä koske lääkkeellistä kannabista, se poistaisi epäkohdan, että sairaista tehdään rikollisia ja heidät voidaan tuomita sakkoihin tai vankeuteen, mikä vaikeuttaa sairauden hoitamista ja voi jopa olla kohtalokasta. Lakimuutos sallisi myös potilaiden kasvattaa neljä kasvia omaan käyttöönsä, mikä turvaisi heitä laittomien markkinoiden haitoilta ja kriminaalivalvonnalta.

11. Haittojen vähentäminen

Muutokset kannabiksen käytössä, vahvuudessa ja vaikutuksissa ovat kaikissa Euroopan maissa tapahtuneet kieltolain olosuhteissa, vaikka sen toteutuksessa onkin vaihtelua. Kannabiksen käytön aiheuttamat haitat ja hoidon tarve poikkeaa selkeästi muista ns. kovista huumeista ja alkoholista siinä, ettei siihen liity kuoleman vaaraa. Tuoreen tutkimuksen mukaan kannabiksen aiheuttaman hoidon tarve on tasaantunut vuoden 2015 jälkeen ja Suomessa jopa laskenut. [25]
J. Manthey et al., Public health monitoring of cannabis use in Europe: prevalence of use, cannabis potency, and treatment rates. The Lancet Regional Health - Europe 2021.
https://www.thelancet.com/action/showPdf?pii=S2666-7762%2821%2900213-1
https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2666776221002131

Suurin osa käyttäjälle koituvista haitoista aiheutuu kannabiksen laittomasta asemasta, minkä takia myös hoitoon hakeutumiselle on korkea kynnys. Nämä haitat on hyväksytty vuosikymmenien ajan sillä ajatuksella, että huumepolitiikkamme

lähettämä symbolinen viesti huumeiden vaarallisuudesta vähentää huumeiden käyttöä. Mutta kuten tutkimustiedoista voidaan päätellä, tämä kielto ei ole toiminut, vaan haitat ovat lisääntyneet ja eskaloituneet.

Suurin osa huumeiden käyttöä on kannabiksen pienimuotoista satunnaiskäyttöä. Jos käy huono tuuri, niin nuori ei saa käyttörikoksesta rikosrekisterimerkintää, vaan merkinnän poliisin tietojärjestelmään, jossa merkintä pysyy useita vuosia, eikä poliisi ole pystynyt kertomaan sitä, kuinka monta vuotta! Silloin kun henkilö hakee koulutukseen tai työpaikkaan, johon vaaditaan esimerkiksi turvaselvitys, niin silloin nämä nuorena sattuneet tapahtumat voivat nousta esteeksi tavoitella haluttua koulutusta, työtä ja elämänuraa sekoittaen elämän kokonaan. Tämä merkintä voi nousta esille myös huoltajuuskysymyksissä.

Viimeinen väite kannabiksen laillista asemaa koskevassa keskustelussa, on "Miksi tarvitsisimme toisen laillisen päihteen, kun yhdessäkin on liikaa haittoja?”

Yhdysvaltojen liittovaltion taloustutkimuslaitoksen, National Bureau of Economic Research, tänä vuonna julkaistussa tutkimuskatsauksessa “The Public Health Effects of Legalizing Marijuana” todetaan kannabiskaupan laillistamisen tuovan useita myönteisiä vaikutuksia kansanterveyteen ja sitä kautta kansantalouteen. Laillisesti saatavilla olevan kannabiksen on todettu vähentävän muiden päihteiden sekä lääkeaineiden käyttöä. [26]
D. Mark Anderson, Daniel I. Rees: The Public Health Effects of Legalizing Marijuana. National Bureau of Economic Research. Working Paper 28647. April 2021.
https://www.nber.org/system/files/working_papers/w28647/w28647.pdf

“Kannattaa perehtyä koosteartikkeliin itse, mutta näiden tulosten perusteella lähes kaikki terveysindikaattorit viittaisivat siihen, että kannabiksen laillistaminen on vaikuttanut Yhdysvalloissa kansanterveyteen lähinnä positiivisesti niiltä osin, kuin sillä on ollut lainkaan vaikutusta. Ilmeisesti merkittävä osa vaikutuksista on tullut kannabiksen kulutuksen alkoholia ja opioideja syrjäyttävästä luonteesta. Ei ole itsestään selvä, että Yhdysvalloista saadut tulokset soveltuvat Suomeen suoraan, mutta ei ole erityistä syytä olettaa, että vaikutusten luonne olisi kovin erilainen täällä. Näiden tulosten perusteella merkittävimmät huolet kannabiksen laillistamisen suhteen eivät ole toteutuneet. Nämä tulokset antavat tukea niille politiikkamuutoksille, joilla kannabiksen kieltoja kevennetään nykyään myös Euroopassa.” [27]
Ohto Kanninen: Kannabiksen laillistaminen voisi potentiaalisesti parantaa kansanterveyttä. Labore-blogi 23.11.2021.
https://labore.fi/julkaisu/kannabiksen-laillistaminen-voisi-potentiaalisesti-parantaa-kansanterveytta/

Kannabiksen käytön osalta ainoa toimiva keino sen haittojen vähentämiseksi on käytön ja omatarvekasvatuksen dekriminalisointi, ja myöhemmässä vaiheessa sen kaupan ottaminen yhteiskunnan valvontaan ja verotettavaksi.

12. Yhteenveto

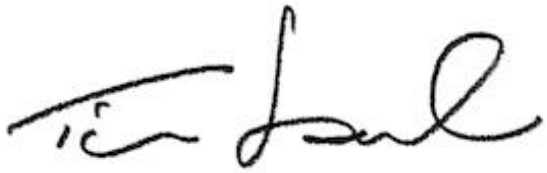
Suomen kannabisyhdistys ry. kannattaa kansalaisaloitteen esittämän lakimuutoksen hyväksymistä.

Suomen kannabisyhdistys ry:n syyskokous 25.11.2021

Suomen kannabisyhdistys ry:n hallituksen kokous 2.12.2021

Suomen kannabisyhdistys ry:n puolesta

Helsingissä 7.12.2021

Puheenjohtaja, Timo Larmela

Lähteet:

[1] Human Rights and Health. WHO 29.12.2017.
https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/human-rights-and-health

[2] Statement by Mr. Cornelis de Joncheere, President, International Narcotics Control Board (INCB). 3.3.2020.
https://www.incb.org/documents/Speeches/Speeches2020/INCB_President_statement_item_5_c_at_63rd_CND.pdf

[3] Miten päihteiden haittoja voidaan vertailla? THL:n kääntämä tiivistelmä artikkelista: ”Development of a rational scale to assess the harm of drugs of potential misuse”.
https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/huumeet/huumetutkimus/huumetyota-meilla-ja-maailmalla/huumehaitat

[4] Tapani Sarvanti: Kolumni: Kannabiksen kotikasvatusrangaistukset kohtuuttomia. 11.1.2014.
https://a-klinikkasaatio.fi/ajankohtaista/kolumni-kannabiksen-kotikasvatusrangaistukset-kohtuuttomia

[5] Luxemburg laillistaa kannabiksen kasvatuksen omaan käyttöön". Helsingin sanomat 20.11.2021.
https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000008352649.html

[6] Nuorten raitistuminen jatkuu, mutta kannabiskokeilut ovat lisääntyneet. THL 12.11.2019.
https://thl.fi/fi/-/nuorten-raitistuminen-jatkuu-mutta-kannabiskokeilut-ovat-lisaantyneet

[7] Nuorison kokonaisrikollisuus. Helsingin yliopiston Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti 31.3.2021.
https://findikaattori.fi/fi/96

[8] Rikollisuustilanne 2018. Helsingin yliopiston Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti. Katsauksia 36/2019.
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/307111/Katsauksia_36_Rikollisuustilanne_2018_2019.pdf?sequence=2&isAllowed=y

[9] Association of Marijuana Legalization With Marijuana Use Among US High School Students, 1993-2019. JAMA 7.9.2021.
https://jamanetwork.com/journals/jamanetworkopen/fullarticle/2783850

[10] National Survey on Drug Use and Health. 25.10.2021.
https://www.samhsa.gov/data/report/2020-nsduh-detailed-tables

[11] Impacts of Marijuana Legalization in Colorado. A Report Pursuant to C.R.S. 24-33.4-516. July 2021.
https://cdpsdocs.state.co.us/ors/docs/reports/2021-SB13-283_Rpt.pdf

[12] Youth Cannabis use and Legalization in Canada – Reconsidering the Fears, Myths and Facts Three Years In. Journal of the Canadian Academy of Child and Adolescent Psychiatry. August 2021.
https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8315217/

[13] Cannabis use in the last year in Europe – young adults (15-34). EMCDDA.
https://www.emcdda.europa.eu/media-library/cannabis-use-last-year-europe—-young-adults-15-34_en

[14] Vihreät haastavat Kilven tiukan kannabislinjan. ViikkoSavo 22.9.2021.

https://www.viikkosavo.fi/paikalliset/4301726

[15] Martti Vastamäki. Kannabiskysymyksessä on ajateltava koko kansan etua. Helsingin Sanomat. Mielipidekirjoitus 24.9.2021.
https://www.hs.fi/mielipide/art-2000008278529.html

[16] The Legalisation of Marijuana in Colorado: The Impact. Rocky Mountain High Intensity Drug Trafficking Area. Volume 8 September 2021.
https://e8503a05-b82d-4f1f-9836-debdd9c01bb2.filesusr.com/ugd/4a67c3_b391ac360f974a8bbf868d2e3e25df3d.pdf

[17] Coloradon osavaltion kannabista käsittelevä sivusto.
https://cannabis.colorado.gov/

[18] Impacts of Marijuana Legalization in Colorado. A Report Pursuant to C.R.S. 24-33.4-516. July 2021.
https://cdpsdocs.state.co.us/ors/docs/reports/2021-SB13-283_Rpt.pdf

[19] Kannabista ei pidä laillistaa Suomessa! Coloradon kokemukset varoittavia. Raittiuden ystävät 2019.
http://raitis.fi/raittiudenystavat2/2019/12/03/kannabista-ei-pida-laillistaa-suomessa-coloradon-kokemukset-varoittavia/

[20] Public health as a basis for drug policy in Portugal. CND:n kokous 9.12.2015.
http://cndblog.org/2015/12/side-event-public-health-as-a-basis-for-drug-policy-in-portugal/
https://idpc.net/incb-watch/updates/2016/01/incb-president-werner-sipp-speaks-at-cnd-side-event-on-portuguese-drug-policy

[21] EMCDDA: Portugal, Country Drug Report 2019.
https://www.emcdda.europa.eu/publications/country-drug-reports/2019/portugal_en

[22] Sisä-Suomen poliisilaitoksen rikosylikomisario Jari Kinnunen lausunto lakivaliokunnalle 14.2.2021.
https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/julkaisut/Documents/KAA5_20_LaV_170221_Sisa_Suomen_poliisil_Kinnunen.pdf?csf=1&e=V3vC2q

[23] Nuorten syrjäytyminen käy myös yhteiskunnalle kalliiksi. THL 11.1.2018.
https://thl.fi/fi/-/nuorten-syrjaytyminen-kay-myos-yhteiskunnalle-kalliiksi

[24] Hakkarainen, Pekka; Perälä, Jussi; Metso, Leena: Kukkaa pukkaa – kannabiksen kotikasvatus Suomessa. Yhteiskuntapolitiikka 76/2011.
http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201209117818

[25] J. Manthey et al., Public health monitoring of cannabis use in Europe: prevalence of use, cannabis potency, and treatment rates. The Lancet Regional Health - Europe 2021.
https://www.thelancet.com/action/showPdf?pii=S2666-7762%2821%2900213-1
https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2666776221002131

[26] D. Mark Anderson, Daniel I. Rees: The Public Health Effects of Legalizing Marijuana. National Bureau of Economic Research. Working Paper 28647. April 2021.
https://www.nber.org/system/files/working_papers/w28647/w28647.pdf

[27] Ohto Kanninen: Kannabiksen laillistaminen voisi potentiaalisesti parantaa kansanterveyttä. Labore-blogi 23.11.2021.
https://labore.fi/julkaisu/kannabiksen-laillistaminen-voisi-potentiaalisesti-parantaa-kansanterveytta/